

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

УХВАЛЕНО

вченою радою університету.
Протокол № 8 від 27.05.2013 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор ХНЕУ, докт. екон. наук,
професор Пономаренко В. С.

ПОЛОЖЕННЯ

"Про Літню школу Харківського національного економічного університету "Мій майбутній професійний вибір"

УДК 378.09
ББК 74.58
П52

Укладачі: Пономаренко В. С.
Полякова Г. А.
Зима О. Г.
Білоконенко Г. В.

П52 Положення "Про Літню школу Харківського національного економічного університету "Мій майбутній професійний вибір" / укл. В. С. Пономаренко, Г. А. Полякова, О. Г. Зима, Г. В. Білоконенко ; наукове керівництво докт. екон. наук, професора Пономаренка В. С. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 32 с. (Укр. мов.)

Визначено мету, завдання та функції Літньої школи Харківського національного економічного університету, напрями діяльності, порядок її організації і проведення, права та обов'язки учасників, а також відповідальність сторін – організаторів Літньої школи ХНЕУ.

УДК 378.09

ББК 74.58

© Харківський національний
економічний університет, 2013

© Наукове керівництво
докт. екон. наук, професора
Пономаренка В. С., 2013

ВСТУП

Потреба у підготовці компетентних фахівців, які вміють швидко адаптуватися до мінливих умов інформаційного суспільства, що базується на знаннях, та ринкової економіки, а також освічених і творчих особистостей, мотивованих на професійний саморозвиток, задає вектор реалізації спільних професійно орієнтованих освітніх проєктів.

Якість підготовки висококваліфікованих, компетентних фахівців та професіоналів залежить від якості системи безперервної професійної освіти, яка містить сукупність різних навчально-виховних закладів і організаційно-методичних зв'язків, що забезпечують можливість формування, розвитку й відновлення професійних знань, умінь та реалізаційних здатностей особистості протягом усього життя.

Важливими ланками в цій системі є загальноосвітній навчальний заклад – вищий навчальний заклад – господарська (наукова, громадська) організація, взаємодія та співробітництво яких сприяють якісному особистісно-професійному становленню молоді на шляху професійної освіти.

Професіоналізація особистості залежить не тільки від якісного засвоєння змісту освіти, а й від професійного самовизначення, розвитку професійної спрямованості, готовності до трудової діяльності за обраним фахом та сформованості професійно значущих якостей.

Професійне самовизначення молоді, у першу чергу, пов'язане з наявністю образів бажаного майбутнього особистості, усвідомлення себе і свого місця в системі ділових міжособистісних відносин. Важливим для професійного самовизначення є можливість отримання нею інформації, необхідної для правильної орієнтації у світі професій.

Професійному самовизначенню сприяє своєчасна профорієнтаційна робота, яка повинна забезпечувати людині можливості для якнайшвидшого освоєння професій шляхом організації цільового професійного навчання.

Профорієнтаційна робота з учнями і студентами передбачає спеціально організовану, керовану діяльність загальноосвітніх та вищих навчальних закладів, спрямованих на оптимізацію професійного і

соціального самовизначення молоді з урахуванням більш повного поєднання інтересів суспільства й особистості.

Літня школа Харківського національного економічного університету "Мій майбутній професійний вибір" (далі – ЛШ ХНЕУ) реалізує ідею безперервного навчання через: підвищення свідомості учнів та студентів при виборі майбутньої професії, розширення уявлень про професії; надання психолого-педагогічної допомоги у прийнятті рішення щодо професійного вибору; створення умов для готовності молоді до соціального, професійного і культурного самовизначення в цілому; початкове (для учнів) та поглиблене (для студентів) формування спеціалізовано-професійних компетентностей за напрямками підготовки економістів, менеджерів, фахівців з комп'ютерних наук, туризму та видавничо-поліграфічної справи; розвиток життєвих навичок в умовах інформаційного суспільства та ринкової економіки.

Профорієнтаційна, навчальна, розвиваюча та виховна функції ЛШ ХНЕУ реалізуються за такими основними напрямками діяльності: профорієнтаційний, навчально-професійний, інформаційно-технологічний, спортивно-оздоровчий, комунікативного та інтелектуального розвитку, учнівсько-студентського самоврядування.

Спільна профорієнтаційна діяльність загальноосвітніх та вищих навчальних закладів, освітніх установ за підтримки наукових центрів, установ, господарських та громадських організацій сприятиме вирішенню складних питань підготовки висококваліфікованих, компетентних фахівців, здатних працювати в умовах ринкової економіки.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Літня школа Харківського національного економічного університету "Мій майбутній професійний вибір" – це спільний освітній проект, який щорічно проводиться Харківським національним економічним університетом разом із вітчизняними та зарубіжними партнерами: загальноосвітніми і вищими навчальними закладами, науковими центрами, установами, господарськими та/або громадськими організаціями.

1.2. ЛШ ХНЕУ зорієнтована на реалізацію ідеї безперервного навчання шляхом професійної орієнтації школярів та студентів; ознайомлення із спеціальностями економічного профілю; надання психолого-педагогічної допомоги у прийнятті рішення щодо професійного вибору та створення умов для готовності молоді до соціального, професійного і культурного самовизначення в цілому; розвиток життєвих навичок в умовах інформаційного суспільства та ринкової економіки.

1.3. ЛШ ХНЕУ передбачає гармонійне поєднання навчальної, виховної, спортивно-оздоровчої та культурно-масової діяльності.

1.4. Положення про ЛШ ХНЕУ визначає цілі, завдання та напрями діяльності ЛШ ХНЕУ і регулює порядок її організації та проведення на базі Харківського національного економічного університету.

1.5. Це Положення розроблено відповідно до:

Закону України "Про освіту" від 23.05.1991 р. № 1060-XII (чинна редакція);

Закону України "Про загальну середню освіту" від 13.05.1999 р. № 651-XIV (чинна редакція);

Закону України "Про вищу освіту" від 17.01.2002 р. № 2984-III (чинна редакція);

Постанови Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. № 1341 "Про затвердження Національної рамки кваліфікацій України";

Наказу Міністерства освіти України, Міністерства праці України, Міністерства у справах молоді і спорту України від 02.06.1995 р. № 159/30/1526 "Про затвердження Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається" (додаток А);

Листа Міністерства освіти і науки України від 06.02.2008 р. № 1/9-61 "Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів" (додаток Б);

Листа Міністерства освіти і науки України від 01.11.2000 р. № 1/9-448 "Про проведення комплексних навчально-тематичних екскурсій";

Листа Міністерства освіти і науки України від 27.04.2010 р. № 1/9-286 "Щодо організації екскурсійних поїздок";

Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2001 р. № 563 (чинна редакція);

Наказу Міністерства освіти і науки України від 05.05.2008 р. № 371 "Про затвердження критеріїв оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти";

Наказу Міністерства освіти і науки України від 11.09.2009 р. № 854 "Про затвердження нової редакції Концепції профільного навчання у старшій школі";

Концептуальних засад розвитку Харківського національного економічного університету до 2020 року, затверджених на конференції трудового колективу, протокол № 7 від 26.03.2012 р.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ ХНЕУ

2.1. Метою ЛШ ХНЕУ є поглиблене професійно орієнтоване ознайомлення учнів основної та старшої школи з вищою економічною освітою, формування й розвиток життєво необхідних загальних та професійних компетентностей школярів і студентів через проектну, творчу та ігрову діяльність під час проходження навчальної практики на базі ХНЕУ.

2.2. Завдання Літньої школи ХНЕУ:

2.2.1. Проведення профорієнтаційних занять для підвищення свідомості учнів при виборі професії.

2.2.2. Посилення практичної і професійно-орієнтаційної спрямованості навчально-виховного процесу у загальноосвітніх та вищих навчальних закладах.

2.2.3. Поглиблення теоретичної і практичної складових профільних навчальних дисциплін загальноосвітніх та вищих навчальних закладів.

2.2.4. Ознайомлення з особливостями професійної підготовки у вищому навчальному закладі.

2.2.5. Формування в учнів та студентів загальних компетентностей, а саме: здатності до пошуку та обробки інформації, командної роботи, публічних виступів, самоменеджменту та ін.

2.2.6. Початкове (для учнів) та поглиблене (для студентів) формування спеціалізовано-професійних компетентностей за напрямками підготовки економістів, менеджерів і фахівців з комп'ютерних наук, туризму та видавничо-поліграфічної справи.

2.3. Функції Літньої школи ХНЕУ:

профорієнтаційна, що передбачає підвищення свідомості учнів та студентів при виборі майбутньої професії, розширення уявлень про професії економічного профілю;

навчальна, що полягає у формуванні, поглибленні та систематизації знань, розумінь, умінь, здатностей, необхідних для життєдіяльності в умовах ринкової економіки;

розвиваюча, що передбачає розвиток творчого потенціалу учнів та студентів, формування здатності до самостійної й пошуково-дослідницької діяльності;

виховна, що полягає у формуванні позитивного ставлення до спеціальностей економічного профілю, економічному вихованні, а саме розвитку економічного мислення та здатності до економічної діяльності.

3. НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ ХНЕУ

3.1. У Літній школі Харківського національного економічного університету "Мій майбутній професійний вибір" реалізуються основні напрями діяльності: профорієнтаційний, навчально-професійний, комунікативного розвитку, інформаційно-технологічний, спортивно-оздоровчий, культурно-масовий та учнівсько-студентського самоврядування.

3.2. **Профорієнтаційний напрям** передбачає ознайомлення із професіями економічного профілю, діагностику професійної спрямованості учнів загальноосвітніх навчальних закладів та формування психологічної готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності.

3.3. **Навчально-професійний напрям** містить систему практико-орієнтованих занять за напрямками підготовки майбутніх економістів, менеджерів і фахівців з комп'ютерних наук, туризму та видавничо-поліграфічної справи, а також систему навчальних занять та заходів, спрямованих на розвиток особистісних і професійно значущих якостей

особистості школярів та студентів. За згодою сторін він може бути реалізований за різними напрямками підготовки і як поглиблене навчання за конкретним напрямом підготовки.

3.4. Напрямок комунікативного розвитку спрямований на формування комунікативних здатностей учнів і студентів, а саме: володіння технологіями усного та письмового спілкування, техніками говоріння і слухання; формування та розвиток культури ділового спілкування, вміння складати ділові папери; володіння сучасними засобами зв'язку, включаючи спілкування через Internet; розвиток іншомовної компетентності. За згодою сторін можуть бути реалізовані поглиблена мовна підготовка (за спільними освітніми програмами) або проведення навчальних занять та заходів ЛШ іноземною мовою.

3.5. Інформаційно-технологічний напрям передбачає розвиток навичок пошуку, обробки, збереження інформації, використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для розв'язання навчальних і професійних завдань.

3.6. Спортивно-оздоровчий напрям спрямований на зміцнення здоров'я учнівської і студентської молоді та розвиток навичок здорового способу життя.

3.7. Культурно-масовий напрям містить систему інтелектуально-розвиваючих заходів, які реалізують навчально-виховні функції, ознайомлення з освітнім середовищем ХНЕУ і розвиток здібностей учнів та студентів.

3.8. Напрямок учнівсько-студентського самоврядування передбачає спільну діяльність учнівської та студентської молоді з формування й розвитку уявлень про демократичні процеси управління організацією, формування активної життєвої позиції та розвиток лідерських якостей.

4. ОРГАНІЗАЦІЯ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ ХНЕУ

4.1. Підставою для зарахування до ЛШ ХНЕУ є:

для учнів 5 – 10-х класів загальноосвітніх навчальних закладів – заява батьків;

для студентів ВНЗ – власна заява.

4.2. Літня школа функціонує з дотриманням усіх норм техніки безпеки, охорони праці та санітарно-гігієнічних норм.

4.3. Навчання в Літній школі ХНЕУ:

для учнів 5 – 8-х і 10-х класів загальноосвітніх навчальних закладів проводиться протягом 10 днів: у 5 – 6-х класах – по 3 академічні години

на день; у 7 – 8-х класах – по 4 академічні години на день; у 10-х класах – по 5 академічних годин на день, відповідно до Листа Міністерства освіти і науки України від 06.02.2008 р. № 1/9-61;

для студентів регламентується Програмою Літньої школи ХНЕУ.

4.4. Розмір навчальної групи становить 15 – 20 осіб, кількість груп визначається залежно від освітніх потреб цільової групи та умов організації освітнього процесу.

4.5. Зміст Програми Літньої школи ХНЕУ може мати як обов'язкову складову, так і вибірковою, або варіативну, складову, які пропонуються слухачам і обираються за їх бажанням відповідно до індивідуальних особливостей та освітніх потреб під час вступу та/або за результатами вхідного тестування відповідних знань, умінь і реалізаційних здатностей.

4.6. Навчання в ЛШ ХНЕУ зараховується як навчальна практика учнів загальноосвітніх навчальних закладів, оцінка за яку виставляється у класному журналі та таблиці успішності. Зміст і дата проведення занять навчальної практики обліковуються в класних журналах на окремих, спеціально відведених сторінках та журналі успішності слухачів ЛШ.

Визначення та фіксація результатів успішності студентів обумовлюються вимогами Програми Літньої школи ХНЕУ.

Залежно від видів навчальної діяльності під час проведення Літньої школи форми звітних матеріалів можуть подаватися у вигляді: звітів про проведену роботу, результатів практичних робіт, презентацій навчальних і наукових проектів, щоденників спостережень, добірки матеріалів і розроблених схем та макетів, комп'ютерних програм тощо.

4.7. Формами проведення Літньої школи ХНЕУ є:

професійно орієнтовані лекції і міні-лекції, практичні, семінарські та лабораторні заняття;

екскурсії: профорієнтаційні, виробничі, навчальні, культурно-просвітницькі та культурно-виховні;

тренінги, майстер-класи та зустрічі з фахівцями;

віртуальні та комп'ютерні бізнес-симуляції;

захист проектів та презентації;

тестування: професійно орієнтоване, на визначення рівня володіння іноземними мовами та рівня комп'ютерної підготовки тощо;

інтелектуально-розвиваючі заходи: дебати, квести, інтелектуальні турніри тощо;

спортивні заходи, а саме: змагання, турніри, ігри тощо.

4.8. Заняття і заходи у Літній школі ХНЕУ здійснюються із застосуванням активних, інтерактивних та інформаційно-комунікаційних технологій навчання.

4.9. Організаційно-методичні та інформаційні матеріали розміщуються на сторінці Літньої школи ХНЕУ на Сайті персональних навчальних систем ХНЕУ.

4.10. Після закінчення Літньої школи ХНЕУ готується звітна документація: звіти про навчально-пізнавальну діяльність учасників Літньої школи; узагальнені звіти про результати вхідного та вихідного анкетування; узагальнені звіти про результати діагностики професійної спрямованості та розвитку особистісних і професійно значущих здібностей; загальний звіт про проведення Літньої школи ХНЕУ.

5. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ ХНЕУ

5.1. Нормативне забезпечення ЛШ ХНЕУ містить:

нормативно-правові документи, зазначені у п. 1.5 даного Положення;

Договір про співробітництво між ХНЕУ та загальноосвітнім навчальним закладом (вищим навчальним закладом, господарською та/або громадською організаціями тощо);

Розпорядження ректора ХНЕУ "Про організацію та проведення Літньої школи";

Наказ директора ЗНЗ "Про організацію та проведення навчальної практики на базі Літньої школи ХНЕУ";

Журнал техніки безпеки з попередження всіх видів травматизму;

Програму Літньої школи ХНЕУ;

Паспорт освітнього проекту – Літня школа ХНЕУ "Мій майбутній професійний вибір" (додаток В);

Розклад занять Літньої школи ХНЕУ;

Журнал успішності слухачів ЛШ ХНЕУ;

протоколи засідань кафедр – учасників ЛШ – щодо організації та проведення Літньої школи;

дане Положення.

5.2. Навчально-методичне забезпечення ЛШ ХНЕУ містить:

методичні рекомендації щодо проведення навчальних занять, спортивних, культурно-масових та інтелектуально-розвиваючих заходів;

робочий зошит учасника Літньої школи ХНЕУ;

персональну навчальну систему для учасників Літньої школи ХНЕУ на Сайті персональних навчальних систем ХНЕУ;

методичні рекомендації щодо написання звіту, які містять варіанти тематики звіту за напрямками підготовки, структуру, вимоги до змісту, оформлення та організації публічного захисту;

роздатковий матеріал тощо.

5.3. Матеріально-технічне забезпечення ЛШ ХНЕУ містить:

аудиторний фонд ЛШ ХНЕУ (аудиторії, читальні зали бібліотеки, ОЦ, спортивні зали тощо);

технічне обладнання (мультимедійні проектори та ноутбуки);

програмне забезпечення;

канцелярське і ресурсне забезпечення навчальних занять та заходів.

6. ПРАВА ТА ОBOB'ЯЗКИ УЧАСНИКІВ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ ХНЕУ

6.1. Учасники ЛШ ХНЕУ поділяються на групи:

слухачі – учні 5 – 10-х класів загальноосвітніх навчальних закладів та/або студенти вищих навчальних закладів;

викладачі – науково-педагогічні працівники ХНЕУ, запрошені фахівці-практики, які мають відповідні права та обов'язки.

6.2. Права та обов'язки слухача:

6.2.1. Права слухача:

вибирати варіативну частину програми ЛШ ХНЕУ;

користуватися аудиторним фондом, комп'ютерною технікою, обладнанням, мати доступ до Інтернету та контенту персональної навчальної системи ЛШ ХНЕУ;

отримувати зворотний зв'язок за результатами проходження тестування та контрольних заходів;

отримувати консультації і методичні рекомендації викладачів при виконанні навчальних завдань та оформленні звіту;

бути присутнім і брати участь у відкритих заходах ХНЕУ: наукових конференціях, круглих столах, заходах молодіжної організації тощо;

надавати пропозиції щодо змісту та організації роботи ЛШ ХНЕУ.

6.2.2. Обов'язки слухача:

дотримуватися техніки безпеки життєдіяльності та правил запобігання всіх видів травматизму;

дотримуватися графіка та режиму роботи Літньої школи ХНЕУ;

своєчасно і якісно виконувати обов'язкову частину Програми Літньої школи ХНЕУ, відповідно до п. 4.5 цього Положення;

дотримуватися Кодексу професійної етики та організаційної культури працівників і студентів ХНЕУ, правил внутрішнього розпорядку загальноосвітнього навчального закладу та вимог нормативно-правових документів, зазначених у п. 1.5 даного Положення;

забезпечувати збереження майна та технічного обладнання ХНЕУ.

6.3. Права та обов'язки викладача:

6.3.1. Права викладача:

брати участь у розробці Програми Літньої школи ХНЕУ;

самостійно обирати зміст, форми, методи й технології для проведення навчальних занять за напрямом роботи Літньої школи ХНЕУ;

залучати до проведення навчальних занять і заходів Літньої школи ХНЕУ під керівництвом викладача студентів та аспірантів ХНЕУ;

розміщувати навчально-методичні та додаткові матеріали на сторінці Літньої школи ХНЕУ на Сайті персональних навчальних систем ХНЕУ;

надавати пропозиції щодо покращення роботи Літньої школи ХНЕУ.

6.3.2. Обов'язки викладача:

розробляти навчально-методичні матеріали для забезпечення навчальних занять та заходів Літньої школи ХНЕУ;

надавати консультації слухачам щодо виконання навчальних завдань та участі у заходах Літньої школи ХНЕУ;

своєчасно й об'єктивно здійснювати контроль та оцінювання навчально-пізнавальної діяльності слухачів і підготовки звіту;

створювати організаційно-педагогічні умови, що відповідають техніці безпеки та попередженню всіх видів травматизму відповідно до вимог Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.08.2001 р. № 563;

дотримуватися Кодексу професійної етики та організаційної культури працівників і студентів ХНЕУ та вимог нормативно-правових документів, зазначених у п. 1.5 даного Положення.

7. КОНТРОЛЬ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТОРІН – ОРГАНІЗАТОРІВ ЛІТНЬОЇ ШКОЛИ ХНЕУ

7.1. Сторонами – організаторами ЛШ ХНЕУ – виступають:

Харківський національний економічний університет, в особі ректора, та загальноосвітній навчальний заклад, в особі директора, або освітня установа, господарська або громадська організація – партнер, в особі керівника.

7.2. Відповідальність за організацію та проведення Літньої школи з боку ХНЕУ забезпечується працівниками структурних підрозділів ХНЕУ (табл. 1).

Таблиця 1

Відповідальність за організацію та проведення Літньої школи з боку ХНЕУ

Напрямок діяльності	Відповідальні структурні підрозділи та особи
Загальний контроль та керівництво	Проректор з науково-педагогічної роботи (за функціональними обов'язками)
Планування та організація роботи ЛШ, розробка Програми ЛШ, забезпечення та координація діяльності учасників, контроль за діяльністю ЛШ	Відповідальний організатор – структурний підрозділ (центр, факультет, кафедра)
Підготовка розкладу занять та заходів	Відповідальний організатор – структурний підрозділ (центр, факультет, кафедра). Навчальний відділ
Організація та реалізація профорієнтаційного, навчально-професійного, комунікативного, інформаційно-технологічного напрямів діяльності ЛШ ХНЕУ	Завідувачі кафедр (за напрямками підготовки). Викладачі кафедр
Організація та реалізація культурно-масового напрямку, учнівсько-студентського самоврядування	Молодіжна організація ХНЕУ. Дебатний клуб ХНЕУ. Молодіжний центр ХНЕУ. Спільнота ІНЖЕКівців – випускників шкіл
Організація та реалізація спортивно-оздоровчого напрямку	Кафедра фізичного виховання та спорту. Молодіжна організація ХНЕУ. Фан-клуб "ІНЖЕК-Металіст"

7.3. Загальний контроль та керівництво діяльністю ЛШ ХНЕУ з боку ХНЕУ здійснює заступник керівника – проректор з науково-педагогічної роботи (за функціональними обов'язками).

7.4. Відповідальний організатор – структурний підрозділ (центр, факультет, кафедра):

відстежує разом з відділом маркетингу та корпоративних комунікацій і Центром профорієнтаційної роботи з молоддю тенденції на ринку праці, вивчає цільові потреби/замовлення роботодавців з метою розробки/оновлення програми, організаційної структури та інформаційно-методичного забезпечення діяльності ЛШ ХНЕУ (разом з відповідними кафедрами);

ініціює організацію та проведення Літньої школи, бере відповідальність за її підготовку й проведення шляхом подання заявки на проведення та Паспорту Літньої школи ХНЕУ;

розробляє Програму Літньої школи ХНЕУ з урахуванням освітніх потреб ХНЕУ, загальноосвітніх навчальних закладів, школярів та їх батьків;

готує робочу документацію Літньої школи ХНЕУ, а саме проекти наказів про організацію ЛШ ХНЕУ, на зарахування та відрахування слухачів;

організовує набір слухачів до ЛШ ХНЕУ, інформує керівництво ЗНЗ, слухачів (учнів, студентів) і зацікавлених осіб про строки та умови навчання; формує навчальні групи;

залучає учасників Літньої школи (слухачів, викладачів). За потреби запрошує до участі в роботі Літньої школи провідних фахівців – вчених та практиків, що працюють в українських та іноземних господарських і громадських організаціях та установах;

ознайомлює та консультує учасників щодо вимог і напрямів роботи ЛШ ХНЕУ для забезпечення її якості;

бере участь у контролі якості роботи Літньої школи;

за результатами роботи Літньої школи аналізує пропозиції та зауваження замовників освітнього проекту, учасників ЛШ ХНЕУ, враховуючи власні спостереження й надані пропозиції, систематизує інформацію та готує загальний звіт;

проводить разом із Центром освітніх інноваційних технологій і учасниками попередніх випусків ЛШ ХНЕУ круглі столи та майстер-класи з обміну досвідом.

7.5. Кафедри:

визначають види та зміст занять за напрямками роботи ЛШ ХНЕУ;
організують розробку навчально-методичних матеріалів для проведення навчальних та профорієнтаційних занять у ЛШ ХНЕУ, системи поточного і підсумкового контролю та оцінювання результатів навчально-пізнавальної діяльності слухачів ЛШ;
проводять відбір викладачів до складу ЛШ ХНЕУ;
вносять пропозиції щодо інформаційного, методичного та ресурсного забезпечення діяльності ЛШ ХНЕУ.

7.6. Кафедра фізичного виховання та спорту:

організує для учасників ЛШ ХНЕУ: заняття фізичною культурою і видами спорту за інтересами; фізкультурно-оздоровчі та спортивно-масові заходи; участь збірних команд ЛШ ХНЕУ в спортивних змаганнях різних рівнів; різні рекреаційні заходи.

7.7. Навчальний відділ:

готує розклад занять за Програмою Літньої школи ХНЕУ;
забезпечує навчальний процес у ЛШ ХНЕУ необхідним аудиторним фондом, а саме: навчальними аудиторіями, обчислювальними центрами, читальними залами бібліотеки, спортзалами тощо, за вимогами Програми Літньої школи ХНЕУ;
корегує розклад занять викладачів ЛШ, коли в цьому є потреба.

7.8. Молодіжна організація ХНЕУ:

разом із Спільнотою ІНЖЕКівців – випускників шкіл – організують проведення інтелектуальних ігор, турнірів, дозвілля учасників ЛШ ХНЕУ відповідно до напрямів діяльності;

разом із Молодіжним центром ХНЕУ забезпечують культурний і духовний розвиток, повноцінний активний відпочинок та дозвілля, залучення до культури та мистецтва учасників ЛШ ХНЕУ;

разом із Дебатним клубом ХНЕУ організують та проводять дебатні турніри з учасниками ЛШ ХНЕУ;

разом із кафедрою фізичного виховання та спорту, Фан-клубом "ІНЖЕК-Металіст" беруть участь в організації і проведенні спортивних заходів та турнірів.

7.9. Центр освітніх інноваційних технологій:

відстежує тенденції розвитку, міжнародний і вітчизняний досвід організації та проведення професійно-орієнтаційних освітніх проектів в освітньому середовищі ВНЗ;

бере участь у модернізації програми, організаційної структури та інформаційно-методичного забезпечення діяльності ЛШ ХНЕУ щодо впровадження освітніх інноваційних технологій;

проводить разом із Центром профорієнтаційної роботи з молоддю, відділом маркетингу та корпоративних комунікацій, учасниками попередніх випусків ЛШ ХНЕУ круглі столи та майстер-класи з обміну досвідом;

консультує науково-педагогічних працівників ХНЕУ з питань упровадження освітніх інноваційних технологій у практику профорієнтаційної роботи з молоддю.

7.10. Центр профорієнтаційної роботи з молоддю:

вивчає разом із відділом маркетингу та корпоративних комунікацій цільові потреби загальноосвітніх навчальних закладів, замовлення роботодавців з метою оновлення програми, напрямів діяльності, організаційної структури ЛШ ХНЕУ;

здійснює координацію роботи відповідального організатора (структурного підрозділу), загальноосвітнього навчального закладу та учасників;

готує проекти наказів про організацію ЛШ ХНЕУ, на зарахування та відрахування слухачів, організовує набір учасників до ЛШ ХНЕУ, інформує керівництво ЗНЗ, учнів і їх батьків про терміни та умови навчання; формує навчальні групи Літньої школи;

бере участь в узгодженні Програми Літньої школи ХНЕУ, наборі слухачів та запрошенні викладачів;

бере участь у контролі за якістю реалізації напрямів діяльності Літньої школи;

готує інформаційне забезпечення щодо роботи Літньої школи, висвітлює результати діяльності Літньої школи на Сайті ХНЕУ та інших інформаційних ресурсах;

проводить разом із Центром освітніх інноваційних технологій, відділом маркетингу та корпоративних комунікацій, учасниками попередніх випусків ЛШ ХНЕУ круглі столи та майстер-класи з обміну досвідом.

7.11. Відповідальність за організацію та проведення Літньої школи з боку загальноосвітнього навчального закладу забезпечується такими працівниками структурних підрозділів ЗНЗ (табл. 2).

**Відповідальність за організацію та проведення Літньої школи
з боку загальноосвітнього навчального закладу**

Напрямок діяльності	Відповідальні особи
Загальне керівництво (планування, організація, координація, контроль)	Директор ЗНЗ. Заступник директора з навчально-виховної роботи (за функціональними обов'язками)
Підготовка нормативного забезпечення та ділової документації	Заступник директора з навчально-виховної роботи (за функціональними обов'язками)
Супроводження учнів до місця навчання	Класні керівники, керівники навчальних груп
Інформування батьків та учнів про роботу ЛШ ХНЕУ	Класні керівники, керівники навчальних груп

7.12. Контроль та керівництво діяльністю ЛШ ХНЕУ з боку ЗНЗ здійснює заступник директора з навчально-виховної роботи, який у період діяльності ЛШ:

бере участь у розробці та узгодженні Програми Літньої школи ХНЕУ разом з відповідальним організатором – структурним підрозділом від ХНЕУ; готує робочу документацію від загальноосвітнього навчального закладу;

залучає слухачів Літньої школи;

відбирає вчителів та керівників груп слухачів;

інформує вчителів, учнів і їх батьків про роботу Літньої школи, зміст Програми ЛШ ХНЕУ, терміни проведення та умови організації;

відвідує заняття ЛШ ХНЕУ з метою перевірки якості освітнього процесу;

бере участь у підготовці загального звіту про роботу Літньої школи;

проводить анкетування серед учнів з метою виявлення переваг і недоліків роботи ЛШ ХНЕУ.

7.13. Керівники навчальних груп, функції яких виконують класні керівники, та/або призначені за розпорядженням директора вчителі ЗНЗ, та/або призначені за розпорядженням декана факультету/завідувача кафедри викладачі ВНЗ:

інформують слухачів (учнів, студентів) та зацікавлених осіб про роботу ЛШ ХНЕУ;

супроводжують слухачів до місця навчання або проведення заходів;

ведуть облік результатів навчальних занять та заходів;
вносять пропозиції щодо інформаційного, методичного та ресурсного забезпечення діяльності ЛШ ХНЕУ.

7.14. Відповідальність за організацію та проведення Літньої школи з боку інших партнерів, а саме: вищих навчальних закладів, господарських та/або громадських організацій тощо, визначається умовами Договору про співробітництво.

8. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Зміст та структура Положення можуть бути уточнені відповідно до вимог освітнього середовища вищого навчального закладу, освітніх потреб загальноосвітнього навчального закладу, учнів, студентів та зацікавлених осіб.

8.2. Зміни і доповнення до даного Положення вносяться рішенням вченої ради ХНЕУ, на підставі пропозицій учасників та організаторів Літньої школи ХНЕУ.

9. ДОДАТКИ

Додаток А. Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається, затверджене спільним Наказом Міністерства освіти України, Міністерства праці України, Міністерства у справах молоді і спорту України від 02.06.1995 р. № 159/30/1526.

Додаток Б. Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів, надіслані інструктивно-методичним Листом Міністерства освіти і науки України від 06.02.2008 р. № 1/9-61.

Додаток В. Паспорт освітнього проекту – Літня школа Харківського національного економічного університету "Мій майбутній професійний вибір".

Додатки

Додаток А

Положення про професійну орієнтацію молоді, яка навчається

Затверджено
Наказом Міністерства освіти
України, Міністерства праці
України, Міністерства у справах
молоді і спорту України
від 02.06.1995 р. № 159/30/1526

Зареєстровано
в Міністерстві юстиції України
3 липня 1995 р. за № 198/734

ПОЛОЖЕННЯ

про професійну орієнтацію молоді, яка навчається

І. Загальні положення

1. Професійна орієнтація – це комплексна науково обґрунтована система форм, методів і засобів, спрямованих на забезпечення допомоги особистості в активному свідомому професійному самовизначенні та трудовому становленні.

Основою професійного самовизначення особи є самопізнання та об'єктивна самооцінка індивідуальних особливостей, співставлення своїх професійно важливих якостей і можливостей з вимогами, необхідними для набуття конкретних професій, та кон'юнктурою ринку праці.

2. Професійна орієнтація включає такі елементи: професійна інформація, професійна консультація, професійний добір, професійний відбір та професійна адаптація.

Професійна інформація забезпечує ознайомлення із змістом і перспективами розвитку професій, формами та умовами оволодіння ними, станом та потребами ринку праці в кадрах, вимогами, необхідними для набуття конкретних професій, можливостями професійно-кваліфікаційного становлення.

Професійна консультація ґрунтується на науково організованій системі взаємодії психолога-профконсультанта та особи, яка потребує допомоги у виборі або зміні професії чи виду діяльності на основі вивчення її індивідуально-психологічних характеристик, професійних інтересів, нахилів, стану здоров'я, особливостей життєвої ситуації та з урахуванням потреб ринку праці.

Професійний добір – система профдіагностичного обстеження особи, спрямована на визначення конкретної професії, найбільш придатної для оволодіння нею конкретною особою.

Професійний відбір проводиться з метою визначення ступеня придатності особи до окремих видів професійної діяльності згідно з нормативними вимогами.

Професійна адаптація покликана сприяти входженню особи у трудову діяльність, практичній перевірці правильності професійного вибору та успішному професійному становленню працівника.

II. Завдання і функції професійної орієнтації молоді, яка навчається

3. Основними завданнями профорієнтації є:

ознайомлення учнів і вихованців з професіями та правилами вибору професії, що рекомендовані Міністерством освіти України;

виховання в молоді спрямування на самопізнання і власну активність як основу професійного самовизначення;

формування вміння співставляти свої здібності з вимогами, необхідними для набуття конкретної професії, складати на цій основі реальний план оволодіння професією;

забезпечення розвитку професійно важливих якостей особистості.

4. Професійна орієнтація має забезпечувати реалізацію соціально-економічної, медико-фізіологічної та психолого-педагогічної функцій.

Соціально-економічна функція полягає у підготовці конкурентоспроможного працівника, здатного професійно самовдосконалюватися та вести активний пошук виду трудової діяльності або змінювати професію чи місце роботи.

Медико-фізіологічна функція забезпечує реалізацію вимог до здоров'я та окремих фізіологічних якостей, необхідних для виконання професійної діяльності, визначення відхилень у стані здоров'я, корекцію професійних планів з урахуванням стану здоров'я, фізичних можливостей особистості.

Психолого-педагогічна функція полягає у виявленні й формуванні інтересів, нахилів, здібностей особистості, допомозі в пошуку свого покликання, засвоєнні системи знань, що дозволяють вибрати і здійснити професійну діяльність, визначенні шляхів і способів ефективного управління професійним самовизначенням.

III. Зміст і організація роботи закладів освіти з професійної орієнтації молоді, яка навчається

5. Професійна орієнтація здійснюється всіма закладами освіти на всіх ступенях навчання. Профорієнтаційна робота умовно поділяється на два періоди: допрофесійний і професійний.

6. Допрофесійний період включає початковий (пропедевтичний), пізнавально-пошуковий і базовий (визначальний) етапи.

7. Початковий (пропедевтичний) етап передбачає ознайомлення дітей у процесі навчальної, позакласної та позашкільної роботи з найпоширенішими професіями, виховання позитивного ставлення до різних видів трудової і професійної діяльності, інтересу до пізнання своєї особистості, формування початкових загальнодоступних умінь і навичок, здатності до взаємодії з іншими особами в процесі діяльності.

Результат – сформоване у молодших школярів ставлення до себе, суспільства і професійної діяльності.

8. Пізнавально-пошуковий етап охоплює 5 – 7 класи середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладів і передбачає: формування ціннісних орієнтацій, мотивації самопізнання, установки на власну активність у професійному самовизначенні та оволодінні професійною діяльністю; систематичне ознайомлення з професіями у навчально-виховному процесі; формування вмінь самооцінки, самоаналізу з метою усвідомлення власної професійної спрямованості; консультування щодо вибору профілю подальшої освіти та форм трудової підготовки.

Результат – вибір напрямку (профілю) навчання та продовження освіти у 8 – 9 класах.

9. Базовий (визначальний) етап – 8 – 9 (8 – 11) класи – передбачає: вивчення наукових основ вибору професії, класифікаційних ознак професії, вимог професій до людини, основних професійно важливих якостей, правил вибору професії; оволодіння методиками самопізнання, самооцінки, розвитку індивідуальних професійно важливих якостей; формування вміння співставляти вимоги, необхідні для набуття конкретної професії, з власними можливостями та кон'юнктурою ринку праці; створення умов для випробування своїх здібностей у різних видах трудової діяльності; консультування відносно вибору професії та навчального закладу; проведення професійного добору для випускників загальноосвітніх навчально-виховних закладів.

Системоутворюючим у забезпеченні знань, необхідних для професійного самовизначення учнів, є курс "Вибір професії", який вивчається у 9-х класах загальноосвітніх шкіл. Викладання цього курсу, проведення профдіагностичних обстежень особистості та індивідуальних професійних консультацій, координація профорієнтаційної роботи з учнями покладається на практичних психологів закладів освіти.

Результат – сформованість особистісно значущого смислу вибору професії, певної професійної спрямованості (професійних намірів, планів оволодіння професією, професійної перспективи), професійне самовизначення учнів, готовність до зміни професійної спрямованості та переорієнтації на суміжні професії, інші види діяльності, відповідно до індивідуальних особливостей учнів та результатів профвідбору.

10. Етап професійного навчання передбачає: оволодіння професійними знаннями, вміннями, навичками; адаптацію до професійного навчально-виховного закладу і нового соціального статусу; формування професійної мобільності, готовності до продовження професійної освіти і самовдосконалення; розвиток професійних інтересів і професійно важливих якостей; уточнення подальшої професійної перспективи.

Результат – конкурентоспроможний на ринку праці кваліфікований робітник, спеціаліст, готовий до активної професійної діяльності і переорієнтації на певну професію.

11. Адаптаційний етап – це професійна діяльність. Він передбачає: створення умов для професійного зростання та повноцінної самореалізації особистості в професійній діяльності; адаптацію до трудового колективу, професії і нового соціального статусу.

З метою адаптації молоді до професійної діяльності проводиться виробнича та переддипломна практика по можливості в тому трудовому колективі, де в майбутньому передбачається працевлаштування.

Результат – повноцінна реалізація особистістю потенційних можливостей у професійній діяльності.

12. На загальнодержавному рівні координацію організаційних питань професійної орієнтації молоді, яка навчається, здійснюють Міністерство освіти України і Міністерство праці України. Для координації профорієнтаційної роботи на місцях рішенням місцевих органів державної виконавчої влади може бути утворена територіальна міжгалузева рада з професійної орієнтації і професійного навчання незайнятого населення.

13. Науково-методичне забезпечення профорієнтаційної роботи в закладах освіти покладається на Міністерство освіти України та Академію педагогічних наук України, а з питань профдобору і профвідбору – на Міністерство праці України.

14. До штату Міністерства освіти України, управлінь і відділів освіти на місцях, центрів практичної психології системи освіти вводяться працівники, які забезпечують організацію профорієнтаційної роботи з молоддю, яка навчається.

15. Відповідальність за організацію проведення профорієнтаційної роботи в закладах освіти покладається на їх керівників. У навчально-виховних закладах професійну орієнтацію молоді, яка навчається, здійснюють практичні психологи, вчителі-предметники, класні керівники, викладачі, майстри виробничого навчання, вихователі, керівники гуртків, бібліотекарі, методисти, медичні працівники тощо.

У штатний розклад середніх загальноосвітніх навчально-виховних закладів, міжшкільних навчально-виробничих комбінатів, професійних навчальних закладів вводяться посади практичних психологів-профконсультантів або методистів з профорієнтації.

Фінансування роботи практичних психологів здійснюється за рахунок бюджетних коштів.

16. Для проведення профорієнтаційної роботи в закладах освіти використовуються навчально-методичний кабінет професійної орієнтації, кабінет інформатики, майстерні, бібліотека, медичний кабінет тощо.

17. Професійну орієнтацію молоді, яка навчається, вивчення ефективності працевлаштування випускників доцільно здійснювати навчальними закладами спільно з батьками учнів, підприємствами, установами та організаціями, центрами (відділами) профорієнтації територіальних центрів зайнятості.

18. Медичні аспекти профорієнтації молоді з різними видами патології вирішуються, як правило, за участю лікарів районних (міських) медичних закладів і спеціалістів центрів (відділів) зайнятості Міністерства праці України.

Методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЛИСТ

від 06.02.2008 р. № 1/9-61

Міністерство освіти і науки Автономної Республіки Крим, управління освіти і науки обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій
Інститути післядипломної педагогічної освіти
Загальноосвітні навчальні заклади

Міністерство освіти і науки України надсилає для практичного використання методичні рекомендації щодо організації навчально-виховного процесу під час проведення навчальних екскурсій та навчальної практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Додаток на 8 стор.

Заступник міністра

П. Б. Полянський

Додаток
до листа МОН України
від 06.02.2008 р. № 1/9-61

**Методичні рекомендації
щодо організації навчально-виховного процесу під час
проведення навчальних екскурсій та навчальної
практики учнів загальноосвітніх навчальних закладів**

Навчальні екскурсії та навчальна практика є обов'язковими і необхідними складовими навчально-виховного процесу. Вони передбачають створення умов для наближення змісту навчальних предметів до реального життя, спостереження та дослідження учнями явищ природи і процесів життєдіяльності суспільства, розширення світогляду школярів, формування в них життєво необхідних компетенцій, посилення практичної та професійно-орієнтаційної спрямованості навчально-виховного процесу.

Статтею 16 Закону України "Про загальну середню освіту" врегульовано тривалість навчального року в загальноосвітніх навчальних закладах: I ступеня – не менш як 175 робочих днів, II – III ступенів – 190 робочих днів.

Структура навчального року включає орієнтовно 35 тижнів академічних занять та час на проведення навчальних екскурсій і навчальної практики, державної підсумкової атестації. Навчальні екскурсії проводяться для учнів 1 – 4 класів протягом 4 днів тривалістю не більше 3 академічних годин на день; навчальна практика та екскурсії для учнів 5 – 8-х і 10-х класів проводяться протягом 10 днів: у 5 – 6-х класах – по 3 академічні години на день, у 7 – 8-х класах – по 4 академічні години, у 10-х класах – по 5 академічних годин на день. Необхідною умовою організації навчальних екскурсій і навчальної практики є дотримання санітарно-гігієнічних вимог та техніки безпеки.

Зміст та форми організації навчальних екскурсій і навчальної практики, а також час їх проведення визначаються адміністрацією навчального закладу. Керівникам загальноосвітніх навчальних закладів дозволяється вносити корективи до термінів організації навчальних екскурсій і практики з урахуванням місцевих умов, специфіки навчального процесу та профілю навчальних закладів, потреб виробництва та інших чинників, зокрема надолуження виконання навчальних програм у зв'язку з вимушеним призупиненням навчальних занять тощо. При цьому залишається незмінною загальна тривалість навчального року.

Навчальні екскурсії організовуються з метою формування в учнів уміння спостерігати за навколишнім світом, сприяння розвитку наукового мислення, інтересу до вивченого матеріалу, ознайомлення з культурно-суспільним надбанням нашого народу та людства, національними традиціями. При виборі об'єктів для проведення екскурсій слід ураховувати Перелік комплексних навчально-тематичних екскурсій з учнівською та студентською молоддю "Моя країна – Україна", визначених краєзнавчих, географічних, етнографічних та історичних об'єктів і туристсько-краєзнавчих екскурсійних маршрутів, що затверджений наказом Міністерства освіти і науки України від 06.04.2006 р. № 286.

Екскурсії з учнями загальноосвітніх навчальних закладів можуть мати різну дидактичну мету та об'єкти. Екскурсії можуть бути випереджувальними і проводитися напередодні вивчення нової теми; тематичними – для поліпшення розуміння учнями певної теми або розділу; комплексними, що охоплюють широке коло питань основ наук і проводяться наприкінці вивчення розділу або навчального року з метою узагальнення знань та вмінь.

До початку проведення кожної екскурсії вчителю слід добре вивчити об'єкт, ознайомитися зі спеціальною літературою за темою екскурсії, правильно спланувати її проведення. У плані проведення екскурсії необхідно передбачити мету та дидактичні завдання, послідовність огляду екскурсійного об'єкта, завдання для учнів (спільні, групові або індивідуальні), використання екскурсійного матеріалу для подальшої роботи тощо. Проведення екскурсій може здійснюватися як професійним екскурсоводом, так і безпосередньо вчителем.

Напередодні екскурсії вчитель має ознайомити школярів із планом її проведення, поставити ряд запитань, відповіді на які учні повинні дізнатися під час огляду. З метою підвищення зацікавленості школярів екскурсією, сприяння розвитку в них ініціативи та самостійності можна запропонувати індивідуальні та групові завдання щодо вивчення окремих об'єктів, складання задач, збирання колекційного матеріалу й підготовки звітних матеріалів. Обов'язковою умовою проведення екскурсії є цільовий інструктаж учнів з техніки безпеки, правил поведінки під час переходу чи проїзду до місця екскурсії та її проведення відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти, затвердженого Наказом Міністерства освіти України від 01.08.2001 р. № 563 і зареєстрованого у Міністерстві юстиції України від 20.11.2001 р. за № 969/6160.

Під час огляду екскурсійних об'єктів учні повинні спостерігати, робити замальовки, записувати необхідні відомості тощо.

Підбиття підсумків екскурсій може здійснюватися залежно від віку школярів у різних формах:

бесіди, під час якої вчитель з'ясовує враження учнів від об'єкта, обговорює найважливіші етапи екскурсії;

конференції, під час якої учні звітують щодо виконання запропонованих раніше завдань (проектів);

диспуту, під час якого учні висловлюють власну позицію щодо побаченого та почутого;

виставки колекцій, стіннівок, малюнків, альбомів тощо.

Якщо екскурсію передбачено змістом навчальної програми, то вона обліковується на відповідних сторінках навчальних предметів класного журналу та може оцінюватися вчителем.

Усі інші навчальні екскурсії, їх зміст і дата проведення обліковуються в класних журналах на спеціально відведених сторінках. Якщо тривалість навчальної екскурсії визначено більше однієї академічної години, то під час обліку в журналі поруч із тематикою екскурсії вказується в дужках відповідна кількість годин. Оцінювання навчальних досягнень учнів за результатами таких екскурсій здійснюється на розсуд учителя.

Проведення **навчальної практики** в основній та старшій школі спрямоване на розвиток пізнавальної діяльності учнів, залучення їх до пошукової роботи, поглиблення та систематизацію знань, умінь і навичок школярів, усвідомлення практичної складової навчальних курсів, формування міжпредметних зв'язків тощо.

Методика проведення навчальної практики включає такі етапи:

1. Підготовчий, під час якого учні ознайомлюються з метою і формами проведення навчальної практики, отримують завдання та вимоги щодо представлення результатів проведеної роботи, інструктуються з правил техніки безпеки.

2. Змістовно-організаційний, під час якого відбувається навчальна діяльність, що передбачена планом проходження практики.

3. Підсумковий, під час якого проводиться звітування учнів щодо проведеної роботи, перевірка набутих знань і вмінь, підбиття підсумків навчальної практики.

Залежно від місцевих умов та специфіки навчального процесу навчальна практика частково або повністю може проводитися під час навчальних занять.

У загальноосвітніх навчальних закладах сільської місцевості, що мають навчально-дослідні ділянки та підсобні господарства, за виробничої потреби дозволяється за погодженням з відповідним органом управління освітою перенесення навчальної практики.

Робота на навчально-дослідних ділянках учнів загальноосвітніх навчальних закладів організовується відповідно до Положення про навчально-дослідну земельну ділянку загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів і Положення про учнівське лісництво загальноосвітніх шкіл та позашкільних навчально-виховних закладів, затверджених Наказом Міністерства освіти і науки України від 01.11.1995 р. № 307 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України від 29.05.1996 р. за № 256/1281.

Наказом директора загальноосвітнього навчального закладу затверджуються графік проведення навчальної практики, особливості її оцінювання та відповідальні особи. З урахуванням змісту навчальних програм, профільності навчального закладу та характеру практики для здійснення навчальної діяльності залучаються педагогічні працівники в межах їхньої річної тарифікації.

У загальноосвітніх навчальних закладах з професійним навчанням та міжшкільних навчально-виробничих комбінатах навчально-виробнича практика проводиться згідно з програмами профільних дисциплін. У вечірніх (змінних) школах навчальна практика запроваджується лише для учнівської молоді, яка не працює.

Особливого значення навчальна практика набуває в умовах профільного навчання. Організація діяльності школярів під час проведення навчальної практики повинна бути орієнтована на допрофільну підготовку, реалізацію індивідуального підходу до учнів, поглиблення теоретичної та практичної складових профільних навчальних дисциплін.

Форми організації навчальної практики можуть бути різними залежно від її змісту, постійного чи тимчасового характеру роботи, матеріально-технічного оснащення, віку, підготовки учнів, кліматичних та інших особливостей. До них можна віднести такі види занять: курси за вибором, практикуми, комплексні заняття міжпредметного характеру, конкурси та змагання, заняття за інтерактивними методиками, презентації науково-дослідних проектів, наукові конференції, екскурсії, експедиції, військово-польові збори юнаків тощо.

Години, відведені на навчальну практику, можна використовувати для реалізації практичної частини навчальних програм предметів навчального плану, зокрема, для проведення комплексних практикумів з біології, фізики, хімії, інформатики, практичних занять на місцевості з геометрії та географії, конструювання приладів та обладнання навчальних кабінетів, спортивних майданчиків, занять у виробничих майстернях, на навчально-дослідних ділянках тощо. На заняттях учні залучаються до роботи з різноманітними об'єктами: лабораторним та демонстраційним обладнанням, природними об'єктами, різноманітною навчальною та довідковою літературою, наочністю (таблицями, картами, атласами, колекціями тощо), комп'ютерами, пошуковими системами (каталогами, мережею Інтернет) тощо. Це дає можливість школярам використовувати набуті знання й уміння для пошуку вирішення проблем у змінній ситуації, бачити нові можливості застосування об'єктів, підвищити вмотивованість навчання та розвинути навички самостійної роботи. Такі види навчальної діяльності оцінюються обов'язково. Можливим є окреме оцінювання навчальної практики з різних предметів.

Залежно від видів навчальної діяльності під час проведення навчальної практики форми звітних матеріалів можуть подаватися у вигляді: звітів про проведenu роботу, результатів практичних робіт, презентацій наукових проектів, щоденників спостережень, виготовлених виробів або обладнання, наочностей (гербаріїв, колекцій, добірки матеріалів, рефератів, стіннівок та ін.), розроблених схем та макетів, комп'ютерних програм тощо.

Зміст і дата проведення занять навчальної практики обліковуються в класних журналах на окремих, спеціально відведених сторінках.

Оцінка за навчальну практику виставляється в класному журналі та окремим рядком у таблиці успішності.

Нижче наводиться орієнтовний перелік тематики навчальних екскурсій, практичних занять та можливих видів навчальної практики учнів, який може бути змінений або доповнений загальноосвітніми навчальними закладами (в тексті даного Положення не наводиться).

Паспорт Літньої школи ХНЕУ

ПАСПОРТ
освітнього проекту – Літня школа Харківського
національного економічного університету
"Мій майбутній професійний вибір"

Назва освітнього проекту	
Підстава для розробки	
Замовники	
Відповідальний організатор	
Учасники – структурні підрозділи ХНЕУ	
Мета	
Очікувані результати	
Нормативно-правове забезпечення	
Цільова аудиторія	
База проведення	
Терміни та етапи реалізації	
Організаційні форми та технології навчання	
Перелік основних заходів	
Форми звітних матеріалів слухачів	
Виконавці	
Відповідальні особи, що здійснюють контроль за реалізацією проекту	

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Загальні положення	5
2. Мета та завдання Літньої школи ХНЕУ	6
3. Напрями діяльності Літньої школи ХНЕУ	7
4. Організація Літньої школи ХНЕУ	8
5. Забезпечення Літньої школи ХНЕУ	10
6. Права та обов'язки учасників Літньої школи ХНЕУ.....	11
7. Контроль та відповідальність сторін – організаторів	
Літньої школи ХНЕУ	13
8. Заключні положення	18
9. Додатки.....	18
Додаток А	19
Додаток Б	24
Додаток В	30

